

Motion till riksdagen 2005/06:Sf8

**av Bo Könberg m.fl. (fp)
med anledning av prop. 2005/06:46**

Mottagande av ensamkommande barn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ensamkommande barns egna asylskäl måste beaktas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att handläggningstiden för ensamkommande asylsökande barn inte skall överstiga tre månader.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunen tar över det fulla ansvaret för de ensamkommande barnens boende och omvårdnad under den tid asylansökan prövas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Migrationsverket följer Socialstyrelsens allmänna råd om åldersbestämning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Migrationsverket i tveksamma fall av åldersbestämning skriftligen skall motivera sitt ställningstagande.

Inledning

I februari 2002 gav regeringen Migrationsverket och Socialstyrelsen i uppdrag att lämna förslag på förbättringar avseende mottagandet av asylsökande barn som kommer till Sverige utan sina föräldrar, så kallade ensamkommande barn. Myndigheterna redovisade i juni 2002 sina förslag i rapporten Förbättringar i mottagandet av barn från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare (s.k. ensamkommande barn). En interdepartemental arbetsgrupp inom Regeringskansliet har ansvarat för den fortsatta beredningen av frågan om mottagandet av ensamkommande barn med syfte att förbättra mottagandet. Arbetsgruppen har utarbetat departementspromemorian Mottagandet av barn från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare (s.k. ensamkommande barn) (Ds 2004:54).

Fel! Okänt namn på

Folkpartiet vill inledningsvis markera den uppseendeväckande långa beredningstid som föregått denna proposition. För snart fyra år sedan inledde regeringen arbetet med att förbättra situationen för de ensamkommande barnen. Vi anser att det är anmärkningsvärt att regeringen inte varit förmögen att presentera ett lagförslag tidigare i denna ytterst prioriterade fråga.

Ensamkommande barn i asylprocessen

UNHCR har beräknat att 12 800 ensamkommande barn sökte asyl i 28 av världens länder under år 2003. Av UNHCR:s statistik framgår vidare att 63 500 ensamkommande barn sökte asyl i något av de europeiska länderna under åren 2000–2003 (Trends in unaccompanied and separated children seeking asylum in industrialized countries, UNHCR 2004 s. 3 och 4). För Sveriges del uppgick antalet asylsökande ensamkommande barn under år 2002 till 550 barn, medan siffran år 2003 hade stigit till 561 barn. Under år 2004 sökte 360 ensamkommande barn asyl. I förhållande till det totala antalet asylsökande är andelen ensamkommande barn i stort sett konstant. Det övervägande antalet ensamkommande asylsökande barn under åren 2001–2003 kom från Afrika. UNHCR har (a.a. s. 6) konstaterat att 45 procent av barnen kom därifrån, medan 38 procent kom från Asien. Under år 2004 kom 62 ensamkommande asylsökande barn från Somalia och 43 barn från Serbien-Montenegro till Sverige. Vidare kom 35 ensamkommande barn hit från Afghanistan. Övriga asylsökande ensamkommande barn kom från olika länder. Det är främst barn i 13–17-årsåldern (ca 85 procent) som kommer till Sverige och drygt hälften av det totala antalet av ensamkommande barn är pojkar.

Asylutredning och beslut

De barn som kommer ensamma till Sverige för att ansöka om asyl befinner sig i en utsatt situation. För att underlätta de ensamkommande barnens situation i Sverige har alla asylsökande under 18 år utan vårdnadshavare beviljats rätt till en god man utöver det offentliga biträde som hjälper till med det juridiska i asylprocessen. Det behövs dock ytterligare förbättringar. Barnen har kommit hit av olika orsaker. Vissa har förlorat sina föräldrar i krig eller på annat sätt; andra har själva varit utsatta för förföljelse och våldshandlingar. Även om en del barn skickats iväg av sina föräldrar med förhoppningen att de ska få återförenas med sina barn i Sverige, anser Rädda Barnen i rapporten ”Vem tar ansvaret för de ensamkommande barnen?” att detta inte gäller alla. Av 17 ensamkommande barn som ingått i en studie som Rädda Barnen gjort var åtta barn föräldralösa. Resten var uppvuxna med en ensamstående förälder eller andra släktingar.

I samma rapport konstaterar Rädda Barnen att Migrationsverket fortfarande, trots ändrade arbetsrutiner, inte beaktar barns egna asylskäl i den om-

fattning som är önskvärt. Av de ensamkommande barnen beviljades fram till den 30 september i år endast cirka 13 procent uppehållstillstånd medan motsvarande siffra för några år sedan var 80–90 procent. Motivet till beslutet är i många fall att det bästa för barnet är att återförenas med sina föräldrar i hemlandet. Barnens egna asylskäl får inte en lika framträdande roll. Folkpartiet anser att det i bedömningen av ett ensamkommande barns asylskäl måste beaktas huruvida barnet har någon förälder eller släkting att återvända till. Det kan inte anses förenligt med barnets bästa att återsändas till hemlandet om varken föräldrar, släktingar eller andra nära anhöriga identifierats.

Riksdagen bör ge regeringen till känna vad som ovan anförs om att ensamkommande barns egna asylskäl måste beaktas.

Vidare måste handläggningstiden när det gäller ensamkommande barn förkortas. Förra året fick barnen i snitt vänta 194 dagar innan Migrationsverket avgjort ansökan om uppehållstillstånd. Enligt det regleringsbrev som fastslår handläggningstiden för ensamkommande barns asylärenden har regeringen uttalat att handläggningstiden inte ska överstiga tre månader. Den fastslagna handläggningstiden överskrids således med över 100 dagar – detta är inte acceptabelt. Regeringen måste skyndsamt vidta åtgärder för att säkerställa att ensamkommande barn inte ska behöva vänta mer än tre månader på beslut i sitt asylärende.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om att handläggningstiden för ensamkommande asylsökande barn inte ska överstiga tre månader.

Reglering av ansvaret för de ensamkommande barnen

Under tiden för asylutredningen bor omkring hälften av barnen och ungdomarna i familjehem, vanligen hos släktingar. Den andra hälften bor på Migrationsverkets anläggningar för barn som kommer ensamma. Migrationsverket har här dubbla roller – både utredande och omhändertagande. Detta riskerar att omöjliggöra förtroendefulla och stödjande relationer mellan personal och barn. Regeringen föreslår förvisso i propositionen att kommunens ansvar för mottagande av ensamkommande barn ska öka men att Migrationsverket ska behålla det övergripande ansvaret för mottagandet av dessa barn. Folkpartiet anser att kommunerna ska ha det fulla ansvaret för barnens boende och omvårdnad under den tid asylansökan prövas. Kommunerna bör rimligtvis kompenseras för detta ansvar. Det mest gynnsamma för barnen är att bli mottagna av en förvaltning som har som sitt uppdrag att ta hand om barn som har farit illa. Dessutom har socialtjänsten inte de dubbla roller som Migrationsverket har.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om att kommunen tar över det fulla ansvaret för de ensamkommande barnens boende och omvårdnad under den tid asylansökan prövas.

Fel! Okänt namn på

Åldersbestämning av ensamkommande barn

Många av dessa barn saknar, liksom en överväldigande majoritet av vuxna asylsökande, dokument som kan fastställa identitet och ålder. Det är inte alltid uppenbart om personen som ansöker om asyl är under 18 år och ska betraktas som underårig eller över 18 år och då behandlas som vuxen.

Socialstyrelsen har givit ut allmänna råd för hur en medicinsk åldersutredning kan göras. En barnmedicinsk bedömning ska utgöra den basala delen i utredningen. Den kan kompletteras med skelettröntgen och tandröntgen, men flera indikatorer bör vägas samman. I råden påpekas särskilt att åldern i många fall inte med säkerhet kan fastställas med en medicinsk undersökning. I rättsliga sammanhang kan en medicinsk utredning av kronologisk ålder endast leda fram till ett troligt åldersintervall. Spannet kan vara två till tre år uppåt eller nedåt.

Socialstyrelsen har också i ett PM kompletterat kunskapsbilden angående åldersbestämningar. Där framkommer att genom studier i Pakistan och Turkiet har konstaterats att ungdomar i dessa länder har en snabbare skelettmognad än den som förväntas enligt den metod som används i Sverige. Det har också visat sig genom bland annat en undersökning som Sveriges Radios Ekoredaktion gjort att Migrationsverket i de flesta fall uteslutit den barnmedicinska bedömningen. Att bli betraktad som vuxen i stället för barn får mycket stora konsekvenser för den fortsatta asylprocessen. En vuxen asylsökande har inte rätt till god man och man kan sättas i förvar.

Folkpartiet liberalerna vill därför betona vikten av att Migrationsverket följer Socialstyrelsens allmänna råd i samband med åldersbestämning. Vi anser även att Migrationsverket i tveksamma fall skriftligen ska motivera åldersbedömningen för ökad rättssäkerhet och för att i största möjliga mån undvika att en godtycklig bedömning blir etablerad intern praxis.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om att Migrationsverket följer Socialstyrelsens allmänna råd om åldersbestämning.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om att Migrationsverket i tveksamma fall av åldersbestämning skriftligen ska motivera sitt ställningstagande.

Stockholm den 22 november 2005

Bo Könberg (fp)

Linnéa Darell (fp)

Anne-Marie Ekström (fp)

Mauricio Rojas (fp)

Solveig Hellquist (fp)

Nyamko Sabuni (fp)